

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 3Co/128/2017
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1414206660
Dátum vydania rozhodnutia: 31. 10. 2018
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Ing. Mario Dubaň
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2018:1414206660.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedu senátu JUDr. Ing. Maria Dubaňa a sudcov JUDr. Ivany Štíftovej a JUDr. Romana Majerského v sporovej veci žalobcov: X/ S. O., Š. G. XX, N., X/ V. O., Š. G. XX, N., obaja žalobcovia zastúpení HKP Legal, s.r.o., Križkova 9, Bratislava, proti žalovanému: PROFI CREDIT Slovakia, s.r.o., Pribinova 25, Bratislava, zastúpenému Advokátska kancelária JUDr. Andrea Cviková, s.r.o., Kubániho 16, Bratislava, o určenie neprijateľných zmluvných podmienok a iné, na odvolanie žalobcov 1/ a 2/ proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV č.k. 25C/113/2014-251, zo dňa 14.3.2017, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. potvrdzuje.

II. Vo výrokoch II., III., IV. a vo výroku o náhrade trov konania napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zrušuje a vec v tomto rozsahu vracia na ďalšie konanie.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie výrokom I. zamietol žalobu v časti o určenie, že zmluvná podmienka, podľa ktorej „Dlžník, Spoludlžník 1, Spoludlžník 2 uzatvorením tejto Zmluvy o RÚ prehlasuje v súlade s ustanovením § 401 Zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších predpisov, že predlžuje premlčaciu dobu akýchkoľvek práv, ktoré vznikli Veriteľovi z tejto Zmluvy o RÚ na dobu 10 rokov od okamžiku, keď začne táto doba plynúť“ a zmluvná podmienka, podľa ktorej „V prípade omeškania Dlžníka so splácaním úveru alebo akéhokoľvek peňažného záväzku podľa tejto zmluvy o RÚ je Veriteľ ďalej oprávnený predložiť platiteľovi mzdy Dlžník, Spoludlžníka 1 a Spoludlžníka 2 Dohodu o zrážkach zo mzdy a domáhať sa uspokojenia svojej pohľadávky zrážkami zo mzdy, vymáhať pohľadávku z tejto zmluvy o RÚ podaním žaloby na príslušnom súde alebo niektorému z rozhodcov podľa ust. 18.2.1. tejto Zmluvy o RÚ a následne vymáhať pohľadávku v exekučnom konaní“ sú neprijateľnými zmluvnými podmienkami. Výrokom II. zamietol žalobu v časti o určenie, že úvery poskytnuté žalobcom zo strany žalovaného č. 8100029256 z 3.5.2010, č. 8100028864 z 3.5.2010, č. 8100036910 zo dňa 14.4.2011 a č. 8100036911 zo dňa 14.4.2011, sú bezúročné a bez poplatkov. Výrokom III. zamietol žalobu v časti o určenie, že dohody o zrážkach zo mzdy zo dňa 3.5.2010 k zmluvám o revolvingovom úvere č. 8100029256 a č. 8100028864 a dohody o zrážkach zo mzdy zo dňa 14.4.2011 k zmluvám o revolvingovom úvere č. 8100036910 a č. 8100036911, sú neplatné. Výrokom IV. zamietol žalobu v časti žalobcami uplatneného nároku na primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1.000 eur. Napokon výrokom V. priznal žalovanému nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

2. V odôvodnení uviedol, že žalobcovia sa žalobou doručenu súdu 24.3.2014, v znení jej zmeny doručenej súdu 15.8.2014 domáhali, aby súd určil, že neprijateľnou zmluvnou podmienkou je podmienka, podľa ktorej „Dlžník, Spoludlžník 1, Spoludlžník 2 uzatvorením tejto Zmluvy o RÚ prehlasuje v súlade s ustanovením § 401 zákona č. 513/1991 Zb. Obchodného zákonníka v znení neskorších

predpisov, že predlžuje premlčaciu dobu akýchkoľvek práv, ktoré vznikli Veriteľovi z tejto Zmluvy o RÚ na dobu 10 rokov od okamžiku, keď začne táto doba plynúť.“ Zároveň sa domáhali, aby súd určil, že neprijateľnou je zmluvná podmienka, podľa ktorej „V prípade omeškania Dlžníka so splácaním úveru alebo akéhokoľvek peňažného záväzku podľa tejto zmluvy o RÚ je Veriteľ ďalej oprávnený predložiť platiteľovi mzdy Dlžník, Spoludlžníka 1 a Spoludlžník a 2 Dohodu o zrážkach zo mzdy a domáhať sa uspokojenia svojej pohľadávky zrážkami zo mzdy, vymáhať pohľadávku z tejto zmluvy o RÚ podaním žaloby na príslušnom súde alebo niektorému z rozhodcov podľa ust. 18.2.1. tejto Zmluvy o RÚ a následne vymáhať pohľadávku v exekučnom konaní.“ Prípadné ďalšie neprijateľné podmienky, na základe ktorých sa od žalobcov vymáhajú plnenia, ponechali na judikovanie súdu a určenia, že úvery č. 8100029256 z 3.5.2010, č. 8100028864 z 3.5.2010, č. 8100036910 zo dňa 14.4.2011, č. 8100036911 zo dňa 14.4.2011, sú bezúročné a bez poplatkov (z dôvodu chýbajúceho údajja o RPMN a nerozčlenenia mesačnej splátky na istinu, úroky a poplatky), a že dohody o zrážkach zo mzdy zo dňa 3.5.2010 k zmluvám o revolvingovom úvere č. 8100029256 a č. 8100028864 a dohody o zrážkach zo mzdy zo dňa 14.4.2011 k zmluvám o revolvingovom úvere č. 8100036910 a č. 8100036911, sú neplatné. Tiež žiadali, aby súd uložil žalovanému povinnosť uhradiť žalobcom primerané finančné zadosťučinenie vo výške 1.000 eur. Súd prvej inštancie poukázal na to, že v priebehu konania žalobcovia zmenili rozhodujúce skutočnosti vo vzťahu k zmluvám o revolvingovom úvere uzavretým 14.4.2011, keď uviedli, že tieto zmluvy ako dlžník 1 nepodpisoval žalobca 1/, ale jeho syn, O. O..

3. Pokiaľ ide o stručný obsah napadnutého rozhodnutia (§ 393 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilný sporový poriadok, ďalej len „C.s.p.“) súd prvej inštancie ozrejmil, že podľa uznesenia Najvyššieho súdu SR zo dňa 30.6.2009, sp. zn. 4 Cdo 111/2008, je základným procesným predpokladom úspešnosti určovacej žaloby v zmysle § 80 písm. c) O.s.p. (dnes § 137 písm. c) C.s.p.) existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení. Určovacia žaloba predpokladaná uvedeným ustanovením je preventívneho charakteru a má miesto jednak tam, kde možno pomocou nej eliminovať stav ohrozenia práva alebo neistoty v právnom vzťahu a k zodpovedajúcej náprave nemožno dospieť inak, jednak v prípadoch, v ktorých určovacia žaloba účinnejšie než iné právne prostriedky vystihuje obsah a povahu príslušného právneho vzťahu a jej prostredníctvom možno dosiahnuť úpravu, tvoriacu určitý právny rámec, ktorý je zárukou odvrátenia budúcich sporov účastníkov. Tieto funkcie určovacej žaloby korešpondujú práve s podmienkou naliehavého právneho záujmu; ak nemožno v konkrétnom prípade očakávať, že ich určovacia žaloba bude plniť, nebude ani naliehavý právny záujem na takomto určení. Ak súd zamietá určovaciu žalobu pre nedostatok naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení, je vylúčené, aby súčasne žalobu preskúmal po vecnej stránke. V súvislosti s úpravou § 137 C.s.p. zdôraznil, že žaloby na určenie neplatnosti zmluvnej podmienky v individuálnom spotrebiteľskom spore už po 1.7.2016, teda po nadobudnutí účinnosti C.s.p., neprichádzajú do úvahy (podobne Števec, Ficová, Baricová, Mesiarkinová, Bajánková, Tomašovič a kol. - Civilný sporový poriadok, komentár. C.H.BECK, 2016, str. 1037). Samozrejme, to nebráni súdu napr. v prípade konania žaloby o plnenie, aby sa prejudiciálne zaoberal otázkou aj neprijateľnosti zmluvnej podmienky a v prípade naplnenia ustanovenia § 298 C.s.p., aby vyslovil, že určitá zmluvná podmienka je neprijateľná. Upriamil pozornosť na skutočnosť, že žalobcovia mali k dispozícii žalobu na plnenie podľa § 137 písm. a) C.s.p., v rámci konania ktorej by sa súd mohol prejudiciálne zaoberať aj neprijateľnosťou zmluvných podmienok.

4. Súd prvej inštancie mal za nesporné, že žalobcovia v súvislosti s každou zo zmlúv o revolvingovom úvere uhradili viac, ako boli istiny úverov, z čoho vyvodil, že mali k dispozícii žalobu na plnenie, ktorou sa mohli domáhať vydania bezdôvodného obohatenia od žalovaného; v rámci konania by mal potom aj možnosť prejudiciálne posúdiť, či určitá zmluvná podmienka používaná dodávateľom v spotrebiteľskej zmluve je neprijateľnou a uviesť v takom prípade vo výroku rozsudku znenie tejto podmienky. Žalobcovia však možnosť žaloby na vydanie bezdôvodného obohatenia nevyužili.

5. Súd prvej inštancie ďalej uviedol, že žalobcovia sa žalobou domáhajú, aby súd podľa § 137 písm. c) rozhodol, že jednotlivé zmluvy o revolvingovom úvere uzatvorené žalobcami jednak 3.5.2010 a jednak 14.4.2011 sú bezúročné a bez poplatkov; zároveň sa domáhajú, aby súd podľa § 137 písm. c) C.s.p. určil, že dohody o splátkach zo mzdy uzavreté medzi žalobcom 1/ a žalovaným sú neplatné. Opätovne zdôraznil, že základným predpokladom určenia, či tu právo je alebo nie je, je naliehavý právny záujem. Dôvodil, že žalobca má naliehavý právny záujem na určení, či tu právo je alebo nie je vtedy, ak je tvrdené právo neisté alebo ohrozené a za predpokladu, že vyhovujúcim určovacím rozsudkom možno túto neistotu alebo ohrozenie odstrániť; naliehavosť však nie je daná, ak má žalobca k dispozícii iný spôsob ochrany tvrdeného práva, obzvlášť, ak má možnosť žalovať na splnenie povinnosti.

6. Objasnil, že žalobou na splnenie povinnosti sa možno domáhať zaplata peňažnej sumy alebo splnenia inej ako peňažnej povinnosti, pričom nepeňažnou povinnosťou môže byť niečo dať, niečo vykonať, niečo sa zdržať alebo niečo strpieť. Ak teda žalobcovia tvrdili, že zmluvy o revolvingových úveroch, ktoré uzavreli so žalovaným, sú bezúčelové a bez poplatkov a zároveň medzi stranami nebolo sporné, že v súvislosti s každou zo zmlúv o revolvingovom úvere uhradili viac, ako boli istiny úverov uzavrel, že mali k dispozícii žalobu na plnenie, ktorou sa mohli domáhať vydania bezdôvodného obohatenia od žalovaného a v rámci takéhoto konania o žalobe na plnenie, má súd možnosť prejudiciálne posúdiť platnosť jednotlivých uzavretých zmlúv (vrátane dohôd o zrážkach zo mzdy). Povinnosťou žalobcov bolo uviesť skutkové tvrdenia o tom, že naliehavý záujem je daný. Upriamil pozornosť na podanie doručené súdu 15.8.2014, v ktorom uviedli, že vyzvú žalovaného na vydanie bezdôvodného obohatenia, prípadne podajú návrh na rozšírenie žaloby.

7. Vo vzťahu k tej časti žaloby, ktorou sa žalobca 1/ domáhal určenia, že jednotlivé dohody o zrážkach zo mzdy sú neplatné, poukázal na to, že Civilný sporový poriadok v ustanovení § 137 písm. d) upravuje, že žalobou sa možno domáhať, aby súd rozhodol o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu, ide napr. o žalobu o určenie neplatnosti výpovede z nájmu bytu podľa § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka, žalobu na určenie neplatnosti právneho úkonu o skončení pracovného pomeru podľa § 77 Zákonníka práce. Bol názoru, že uvedené ustanovenie nemožno použiť vo vzťahu k dohode o zrážkach zo mzdy, nakoľko z ustanovení Občianskeho zákonníka v súvislosti s právnou úpravou dohody o zrážkach zo mzdy možnosť domáhať sa žalobou určenia neplatnosti tejto dohody nevyplýva.

8. Vo vzťahu k uplatnenému nároku na primerané finančné zadosťučinenie uviedol, že zákon č. 250/2007 Z.z. stanovuje, že spotrebiteľ, ktorý na súde úspešne uplatní porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi, má právo na primerané finančné zadosťučinenie od toho, kto za porušenie práva alebo povinnosti ustanovenej týmto zákonom a osobitnými predpismi zodpovedá. Z uvedenej dikcie vyvodil, že zákon viaže právo na primerané finančné zadosťučinenie na úspešné uplatnenie práva alebo povinnosti stanovenej zákonom č. 250/2007 Z.z. na súde a toto úspešné uplatnenie na súde je predpokladom priznania primeraného finančného zadosťučinenie. Dospel k záveru, že nakoľko súd žalobu žalobcov v celom rozsahu zamietol, žalobcom nepatrí primerané finančné zadosťučinenie podľa zákona č. 250/2007 Z.z.

9. Na uvedenom základe súd prvej inštancie za použitia zákona č. 250/2007 Z.z. žalobu v zmysle § 137 písm. c) a písm. d) C.s.p. zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 C.s.p. a v konaní úspešnému žalovanému priznal nárok na náhradu trov konania v celom rozsahu.

10. Proti rozsudku podali žalobcovia odvolanie a žiadali napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie zmeniť a žalobe v celom rozsahu vyhovieť. Súdu prvej inštancie vyčítali, že nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva, v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci a rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Poukázali na to, že podaniu žaloby predchádzalo vydanie predbežného opatrenia (20.2.2014) v ktorom konajúci súd mal za to, že bol preukázaný naliehavý právny záujem na dočasnom upravení vzťahov medzi žalobcom 1/ a žalovaným, pretože vykonávanie zrážok zo mzdy žalobcu 1/ v prospech žalovaného je spôsobilé nepríjemne narušiť majetkové práva žalobcu 1/; žalobcovi 1/ uložil povinnosť do 30 dní od doručenia uznesenia o nariadení predbežného opatrenia podať návrh na začatie konania vo veci samej, resp. žalobu, ktorú povinnosť si žalobcovia splnili riadne a včas podaním návrhu na určenie neprijateľných zmluvných podmienok.

11. Podstatným zhrnutím skutkových tvrdení a právnych argumentov odvolania (§ 393 ods. 2 C.s.p.) žalobcov možno ďalej konštatovať, že v ňom namietali pretrvávajúci stav ohrozenia ich práv a stav právnej neistoty; tento stav jednoznačne vytvárali a naďalej vytvárajú podmienky určenia neprijateľnosti, ktorých sa domáhajú podanou žalobou ako aj určenia neplatnosti dohody o zrážkach zo mzdy; pozornosť upriamili na to, že na základe zmlúv o revolvingovom úvere vznikli právne vzťahy medzi žalobcami a žalovaným, pričom zdôraznili svoje postavenie spotrebiteľov a potrebu ich ochrany ako slabšej strany. Vyslovili, že zakotvenie zmluvných podmienok, ktorých určenia neprijateľnosti sa domáhali jednoznačne vytvára v právnom vzťahu medzi žalobcami a žalovaným stav právnej neistoty a výrazne ohrozuje práva žalobcov tým, že v prípade naplnenia hypotézy týchto podmienok sa ocitnú v situácii, že nebudú

môcť využívať práva, ktoré im priznáva zákon a bude im neprávom zasiahnuté do ich majetkovej sféry. Argumentovali tým, že zmluvy o poskytnutí revolvingového úveru uzavreté medzi žalobcami a žalovaným obsahujú dohody o zrážkach zo mzdy, ktoré sú dojednané vo forme len štandardnej zmluvnej podmienky a z toho dôvodu je potrebné ich jednoznačne považovať za neprijateľné, zakladajúce hrubú nerovnováhu v neprospech spotrebiteľa, t.j. žalobcov. Mali za to, že výkon zrážok zo mzdy je súkromným procesom, ktorý nepodlieha nijakej autorizácii a verifikácii primeranosti a spotrebiteľ môže byť vystavený neprimeranému konaniu zo strany dodávateľa. Dodávateľ môže vykonávať zrážky zo mzdy bez akejkoľvek súdnej kontroly a bez priamej možnosti spotrebiteľa tieto zrážky zrušiť.

12. Nesúhlasili s právnym názorom súdu prvej inštancie, že žaloby na určenie právnej skutočnosti neprichádzajú viac do úvahy. Upriamili pozornosť na to, že v súčasnosti platný a účinný predpis naďalej umožňuje podanie určovacej žaloby podľa § 137 písm. c) C.s.p. Považovali za nespravodlivé vylučovať podanie žaloby podľa predpisu, ktorý nebol platný a účinný v čase podania takejto žaloby. Žalobcovia podali žalobu v marci v roku 2014, t.j. v čase účinnosti a platnosti zákona č. 99/1963 Zb. Občianskeho súdneho poriadku, ktorý žiadnym spôsobom nevylučoval podanie určovacej žaloby. Aj napriek zneniu intertemporálneho ustanovenia § 470 ods. 1 C.s.p., nie je možné toto aplikovať v takom rozsahu, že samotný úkon, predstavujúci začatie celého súdneho konania sa z hľadiska jeho prípustnosti bude posudzovať podľa zákona, ktorý v čase uskutočnenia tohto úkonu nebol ani platný ani účinný. Nestotožnili sa s tvrdením, že nevyužili možnosť podať žalobu na vydanie bezdôvodného obohatenia; skutočnosť, že sa rozhodli definitívne odstrániť stav právnej neistoty a brániť svoje ohrozené práva určovacou žalobou ich nemôže stavať do horšieho postavenia len preto, že nepodali žalobu na plnenie; bolo na ich vlastnom slobodnom rozhodnutí, či sa ochrany budú domáhať súdnou cestou a akou formou; žiaden zákon neurčuje povinnosť oprávnenému domáhať sa vydania bezdôvodného obohatenia súdnou cestou len preto, že si zákonnú povinnosť neplní ten, kto sa bezdôvodne obohatil. Uviedli, že podanie žaloby na vydanie bezdôvodného obohatenia je viazané aj na plynutie premlčacej lehoty, pričom práve v uvedenom prípade vo výraznej miere hrozilo, že takáto žaloba by bola zamietnutá práve z dôvodu márneho uplynutia premlčacej lehoty. Aj z uvedeného dôvodu považovali podanie určovacej žaloby za účinnejšiu a pravdepodobnejšiu ochranu ohrozených práv a prostriedok na odstránenie trvajúcej právnej neistoty. Boli názoru, že naliehavosť ich právneho záujmu na určení neprijateľnosti zmluvných podmienok a neplatnosti dohôd o zrážkach zo mzdy je daná práve tým, že určovací rozsudok bude pre žalobcov v plnej miere užitočný, pretože zo strany žalovaného nebude môcť dôjsť k definitívnemu porušeniu práv žalobcov, ktoré sú ohrozené rizikom aplikovateľnosti zmluvných podmienok ako aj dohôd o zrážkach zo mzdy.

13. Žalobcovia pripomenuli, že aj keď súd prvej inštancie nakoniec žalobu zamietol pre nedostatok naliehavého právneho záujmu, predchádzalo tomu súdne konanie trvajúce takmer tri roky, v priebehu ktorého vykonal posúdenie celej právnej veci zo skutkového a vecného hľadiska a vykonal dôkazy, uznal nároky žalobcov z toho vyplývajúce, čím nepriamo vyjadril, že majú naliehavý právny záujem na požadovanom určení. Poukázali na problematiku určovania neprijateľnosti zmluvných podmienok v civilnom sporovom konaní ako aj skutočnosť, že Slovenská republika je v zmysle úniových záväzkov, najmä článku 6 Smernice Rady 93/13/EHS, povinná zabezpečiť spotrebiteľovi vysokú mieru ochrany jeho práv, „aby nekalé podmienky použité v zmluvách uzatvorených so spotrebiteľom zo strany predajcu alebo dodávateľa podľa (...) vnútroštátneho práva, neboli záväzné pre spotrebiteľa...“ Na základe uvedeného žalobcovia vyslovili presvedčenie, že na súde prvej inštancie bol ich naliehavý právny záujem na určovacej žalobe preukázaný, a preto nebol správny a zákonný postup súdu spočívajúci v zamietnutí žaloby v plnom rozsahu z dôvodu neexistencie naliehavého právneho záujmu.

14. Odvolací súd viazaný rozsahom a dôvodmi odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 C.s.p.), prihladnuc na vady, ktoré sa týkajú procesných podmienok (§ 380 ods. 2 C.s.p.), preskúmal napadnutý rozsudok bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 385 ods. 1 C.s.p. a dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie je vo výroku I. vecne správny (§ 387 ods. 1 C.s.p.), preto rozsudok súdu prvej inštancie v tejto časti potvrdil. Po preskúmaní rozsudku v zostávajúcich napadnutých výrokoch II., III. a IV., odvolací súd dospel k záveru, že rozsudok súdu prvej inštancie v týchto napadnutých častiach je potrebné zrušiť a vrátiť vec na ďalšie konanie. Rozsudok verejne vyhlásil dňa 31.10.2018 (§ 378 ods. 1, § 219 ods. 3 C.s.p.).

15. Podľa § 470 ods. 1 C.s.p. ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

16. Podľa § 80 písm. c) O.s.p. platného do 30.6.2016, návrhom na začatie konania možno uplatniť, aby sa rozhodlo o určení, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem.

17. Podľa § 137 písm. c) a písm. d) C.s.p. žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo najmä o určení, či tu právo je alebo nie je, ak je na tom naliehavý právny záujem; naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, ak vyplýva z osobitného predpisu. Alebo žalobou možno požadovať, aby sa rozhodlo o určení právnej skutočnosti, ak to vyplýva z osobitného predpisu.

18. Na ozrejmienie právnej stránky veci odvolací súd uvádza, že v predchádzajúcej právnej úprave Občianskeho súdneho poriadku určovacou žalobou podľa § 80 písm. c) O.s.p. bola žaloba o určenie práva alebo právneho vzťahu. Takáto žaloba bola na mieste iba tam, kde mal súd deklarovat' existenciu alebo neexistenciu právneho vzťahu alebo práva. Ustálená súdna prax (porovnaj R 76/2005 alebo R 10/2003) však za takúto žalobu považovala aj žalobu, predmetom ktorej bolo určenie neplatnosti právneho úkonu. Základným procesným predpokladom úspešnosti uvedených žalôb bola existencia naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení.

19. Treba však zdôrazniť, že predchádzajúci procesnoprávny predpis (O.s.p.) neobsahoval všeobecné ustanovenie, ktoré by *expressis verbis* upravovalo prípustnosť žalobného návrhu na určenie právnej skutočnosti. Najvyšší súd SR vo svojich rozhodnutiach opakovane judikoval, že žaloba o určenie existencie právnej skutočnosti (teda nie právneho vzťahu alebo práva) rozhodnutím súdu, môže prichádzať do úvahy iba vtedy, ak to zákon pripúšťa; v takom prípade sa nejedná o určovaciu žalobu, ale o žalobu inú, neuvedenú v § 80 O.s.p., pri ktorej nie je potrebné preukazovať naliehavý právny záujem na požadovanom určení; opodstatnenosť takejto žaloby však musí vyplývať z hmotného práva (k tomu pozri rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 1 Cdo 187/2016, zo dňa 26.9.2017, rozsudok Najvyššieho súdu SR sp. zn. 4 Cdo 231/2006, zo dňa 27.11.2007). Žalobou o určenie právnej skutočnosti je napr. žaloba podľa § 175k ods. 2 O.s.p. (teraz § 194 ods. 1 C.m.p.), žaloba o určenie doby splnenia dlhu podľa § 564 Občianskeho zákonníka, žaloba o neplatnosť rozviazania pracovného pomeru podľa § 77 Zákonníka práce i žaloba o neplatnosť výpovede z nájmu bytu podľa § 711 ods. 6 Občianskeho zákonníka, žaloba na určenie neplatnosti dražby podľa § 21 ods. 2 zákona o dobrovoľných dražbách a iné.

20. Na rozdiel od predchádzajúcej procesnoprávnej úpravy však nový procesný kódex (C.s.p.) zaviedol žalobu o určenie právnej skutočnosti ako osobitný druh žaloby a súčasne určil jej procesnú prípustnosť tým, že podanie takejto žaloby musí vyplývať z právneho predpisu (hmotného práva). Existencia hmotnoprávnej normy, osobitného predpisu, z ktorého vyplýva procesná prípustnosť žaloby o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d) C.s.p. je teda procesnou podmienkou jej vecného prejednania (obdobne ako naliehavý právny záujem pri žalobách o určenie, či tu právo je alebo nie je podľa § 137 písm. c) C.s.p.).

21. V súdnej veci sa žalobcovia (okrem iného) ako spotrebiteľia domáhali určenia, že nimi označené zmluvné podmienky sú neprijateľné (výrok I.), že poskytnuté úvery sú bezúročné a bez poplatkov (výrok II.) a že dohody o zrážkach zo mzdy k uzatvoreným zmluvám o úvere sú neplatné (výrok III.).

22. Ako už bolo uvedené vyššie, Civilný sporový poriadok pripúšťa aj žalobu na určenie právnej skutočnosti; pri tomto type žaloby žalobca nemusí preukazovať naliehavý právny záujem; procesná prípustnosť žaloby vyplýva z osobitného predpisu (§ 137 písm. d) C.s.p.). V čase rozhodovania súdu prvej inštancie (14.3.2017) zo žiadneho osobitného predpisu nevyplývalo, že spotrebiteľ v pozícii žalobcu sa mohol domáhať určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere, či určenia, že úver je bezúročný a bez poplatkov. Až zákonom č. 279/2017 Z.z. došlo s účinnosťou od 1.1.2018 k zmene ustanovenia § 11 zákona č. 129/2010 Z.z., podľa ktorého sa spotrebiteľ môže žalobou pred súdom domáhať určenia neplatnosti zmluvy o spotrebiteľskom úvere alebo určenia bezúročnosti a bezpoplatkovosti poskytnutého spotrebiteľského úveru. Niet pochyb o tom, že predmetná zmena právneho predpisu (§ 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z.z.) je procesnoprávnej povahy, pretože sa týka procesnej prípustnosti tam uvedených žalôb, čím súčasne (podobne ako naliehavý právny záujem) vytvára procesnú podmienku konania vedúcu k možnosti vecného prejednania žaloby, ktorú je súd povinný skúmať *ex offio* počas celého konania; so zreteľom na zmenu tejto procesnej normy odvolací súd uzatvára, že žalobcovia v pozícii spotrebiteľov sú oprávnení (zo zákona) domáhať sa určenia, že poskytnuté úvery sú bezúročné a bez poplatkov, ako aj určenia neplatnosti dohôd o zrážkach zo mzdy, ktoré sú súčasťou uzavretej zmluvy. Otázku existencie naliehavého právneho záujmu ako spor rozhodujúcu otázku už preto súd,

teda ani odvolací súd, nemôže v prejednávanej veci skúmať (naliehavý právny záujem nie je potrebné preukazovať, prípustnosť podanej žaloby vyplýva z osobitného predpisu).

23. Vo vzťahu k napadnutému výroku I. odvolací súd zároveň poznamenáva, že ani zmieňovaná zmena právnej úpravy (§ 11 ods. 4 zákona č. 129/2010 Z.z.) nemá žiaden dopad na správnosť záverov rozsudku súdu prvej inštancie; vo vzťahu k odvolacím námietkam žalobcov preto hodno opätovne zdôrazniť, že žaloba o určenie neprijateľných zmluvných podmienok nie je žalobou o určenie, či tu právny vzťah alebo právo je alebo nie je (§ 80 písm. c) O.s.p.), ani žalobou o určenie práva podľa § 137 písm. c) C.s.p., ale je žalobou o určenie právnej skutočnosti (teraz § 137 písm. d) C.s.p.), pri ktorej súd nielen za účinnosti predchádzajúcej procesnej normy (§ 80 písm. c) O.s.p.), ale ani po nadobudnutí účinnosti nového procesného kódexu (C.s.p.), nemôže ani vo všeobecnej rovine posudzovať existenciu naliehavého právneho záujmu na požadovanom určení; prípustnosť takejto žaloby musí vyplývať z hmotného práva, t.j. výslovného odkazu hmotnoprávnej normy na podanie žaloby, ktorý však v danej veci zo žiadneho osobitného právneho predpisu nevyplýva. Akákoľvek polemika žalobcov o preukázanie naliehavého právneho záujmu na určení neprijateľných zmluvných podmienok je preto bez náležitej právnej relevancie. K uvedenému patrí dodať, že zákonodarcu ustanovením § 137 písm. d) C.s.p. nezaviedol žiadnu novotu; iba priamo do zákona zakomponoval ustálenú rozhodovaciu prax najvyšších súdnych autorít vyjadrenú v skorších rozhodnutiach Najvyššieho súdu SR (pozri výklad k ods. 19 tohto odôvodnenia).

24. Skutočnosti uvádzané žalobcami v odvolaní preto neboli ďalej spôsobilé zmeniť správnosť záverov rozsudku súdu prvej inštancie v napadnutom výroku I., na ktorých založil svoje rozhodnutie; na uvedenom základe odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku, ktorým zamietol žalobu žalobcov o určenie neprijateľných zmluvných podmienok (výrok I.), ako vecne správny v zmysle § 387 ods. 1 C.s.p. potvrdil.

25. Pretože procesná prípustnosť žaloby o určenie právnej skutočnosti podľa § 137 písm. d) C.s.p. je procesnou podmienkou jej vecného prejednanja, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II. a III. zrušil podľa § 389 ods. 1 písm. a) C.s.p. (neboli splnené procesné podmienky) a podľa § 391 ods. 1 C.s.p. vec v tomto rozsahu vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie; súčasne podľa § 389 ods. 1 písm. c) zrušil aj výrok IV. napadnutého rozhodnutia, ktorým súd prvej inštancie zamietol žalobu žalobcov, ktorou sa domáhali primeraného finančného zadosťučinenia podľa § 3 ods. 5 zákona č. 250/2007 Z.z., keď iba úspešné uplatnenie práva alebo povinnosti stanovenej cit. zákonom na súde je predpokladom priznania primeraného finančného zadosťučinenia. Zamietnutím žaloby iba pre nepreukázanie naliehavého právneho záujmu a jej procesnú neprípustnosť sa tak súd prvej inštancie vôbec nezaoberal tým, či sa žalovaný dopustil porušenia práva alebo povinnosti stanovenej zákonom č. 250/2007 Z.z. a osobitnými predpismi a či žalobcom z tohto titulu patrí primerané finančné zadosťučinenie.

26. V ďalšom konaní súd prvej inštancie posúdi vecnú opodstatnenosť žaloby o určenie bezúročnosti a bezpoplatkovosti predmetných úverov ako aj žaloby o určenie neplatnosti dohôd o zrážkach zo mzdy (bez potreby skúmania naliehavého právneho záujmu a procesnej prípustnosti žalôb), a tiež dôvodnosť nároku na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia v požadovanej výške (rozhodnutie odvolacieho súdu by za tohto stavu v celom rozsahu nahrádzalo prvoinštančné rozhodnutie, čím by došlo k odňatiu možnosti preskúmania takéhoto rozhodnutia v rámci konania o riadnom opravnom prostriedku). Spor opätovne prejedná na pojednávaní a neopomenie, že v sporoch s ochranou slabšej strany s účinnosťou od 1.7.2016 môže vykonať aj tie dôkazy, ktoré spotrebiteľ nenavrhol, ak je to nevyhnutné pre rozhodnutie vo veci a aj bez návrhu obstará alebo zabezpečí taký dôkaz (§ 295 C.s.p.) s tým, že ustanovenia o sudcovskej koncentrácii konania a zákonnej koncentrácii konania sa nepoužijú (§ 296 veta druhá C.s.p.); na základe vykonaných dôkazov ustáli skutkový stav potrebný pre svoje rozhodnutie, ktoré bude vo vzťahu k zistenému skutkovému stavu preskúmateľné a po opätovnom rozhodnutí sporu svoje závery o skutkových zisteniach a právnom posúdení veci odôvodní spôsobom zodpovedajúcim § 220 ods. 2 C.s.p. tak, by obsahovalo dostatok dôvodov a ich uvedenie bolo zrozumiteľné.

27. Súd prvej inštancie v novom rozhodnutí o veci rozhodne o náhrade trov konania (§ 262 ods. 1, § 396 ods. 3 C.s.p.).

28. Toto rozhodnutie prijal senát Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 C.s.p.) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 C.s.p.).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 C.s.p.).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 C.s.p.).